

Dato: 24.04.2022

Retningslinjer for bruk av borebolter og faste forankringer

Bakgrunn

Bruk av borebolter og andre faste forankringer har alltid vært omdiskutert i klatremiljøet, i Norge som i resten av verden. Det er mange gode grunner til dette, og det er ikke mulig for en organisasjon som NKF å innta et generelt standpunkt som kan brukes likt i alle saker. Mange spørsmål knyttet til bolting bør diskuteres på nytt i hver sak og kan få ulike utfall, men samtidig er det viktig for NKF å støtte seg til en grunnholdning som har bredest mulig aksept i det norske klatremiljøet.

De følgende retningslinjene ble behandlet av klatretinget 2022. Tinget fattet følgende enstemmige vedtak:

«Nye retningslinjer for bruk av borebolter og faste forankringer skal gjelde for all opparbeiding av utendørs klatrefelt som støttes av NKF. For alle andre skal retningslinjene stå som NKFs anbefaling og som veiledning til videre diskusjon.»

Retningslinjer for bruk av borebolter og andre faste forankringer

Sikring med borebolter og faste forankringer har åpnet et stort antall nye ruter og klatrefelt for økt aktivitet mer klatreglede. Det har gjort klatresporten både til breddeidrett og til toppidrett på et stadig høyere nivå. Tilretteleggingen må likevel balanseres mot andre hensyn. Bare urørt fjell kan by på sportens fulle register av utfordringer gjennom klatring på egne sikringer etter egne rutevalg. Tilretteleggingen må også avveies mot etiske, tekniske og sikkerhetsmessige hensyn og mot hensyn til natur, miljø og andre naturbrukere. Bolting kan ikke betraktes som et sikkerhetstiltak i seg selv, men må vurderes som tilrettelegging for enklere og mer tilgjengelig klatring.

De følgende retningslinjene er en rettesnor for slike avveininger. Retningslinjene følges av et vedlegg med utdypende kommentarer og veiledning til videre diskusjon. Nummerhenvisningene i parentes viser til avsnittsnummer i vedlegget.

1. Sporløs ferdsel

Som grunnprinsipp skal vi i størst mulig grad tilstrebe sporløs ferdsel i naturen, og holde tekniske inngrep på et minimum (1). Tilrettelegging er et unntak fra dette prinsippet som vi tillater oss i situasjonene nedenfor.

2. Klatrefelt

I lett tilgjengelige områder, primært i lavlandet, kan ruter og klatrefelt sikres med borebolter og faste forankringer der:

- a) det kreves for å åpne nye felt og nye linjer av høy kvalitet,
- b) brukshyppigheten er stor, slik at teknisk tilrettelegging kan redusere konflikter og være til beste for klatrere, andre brukere og området selv.

Eventuell bolting av flertaulengders ruter må bygge på spesielt grundige vurderinger av stedlige forhold og sikkerhet. Naturlig sikra ruter på inntil en taulengde kan tilrettelegges for topptauing.

3. Intensivt brukte klatrefelt

Klatrefelt med spesielt høy aktivitet, primært i byområder, og klatrefelt med preg av park- eller idrettsanlegg kan gis en høyere grad av tilrettelegging for bruk. Tiltak for å beskytte området mot slitasje og forsøpling kan være nødvendige.

4. Områder for tradisjonell klatring og fjellområder

Normalt skal det ikke boltes i fjellet, i alpint terreng eller i etablerte felt for naturlig sikret klatring. På ruter og fjell med mye trafikk kan unntak gjøres for rappellruter der

improviserte forankringer kan bli et problem for sikkerhet og estetikk (opprydding). Se også fellesdokument fra NKF, NTK, Nortind og DNT om praksis for permanente rappellfester (vedlegg 2).

5. Viktige prinsipper og hensyn (naturvern, etikk)

- a) Bolteprosjekter skal ikke gjennomføres der de kommer i konflikt med vernebestemmelser, artsfredning eller andre viktige naturvernhensyn (3.4).
- b) Risslinjer og ruter som kan sikres godt naturlig, skal ikke boltes (3.7, 4). Snufester på slike ruter kan aksepteres på sportsklatrefelt (< 0,5 taulengde).
- c) Lokale tradisjoner (3.8) skal tas hensyn til, særlig etablerte skiller mellom felt for naturlig sikret klatring og klatring på faste forankringer.
- d) Spørsmål om etikk, stil og sikkerhet (3, 4, 5) bør være vurdert før nye bolteprosjekter settes i gang.
- e) Når nye ruter og felt åpnes for allmenn klatring gjennom bolting, skal rutene boltes sikkert, med minimal risiko for bakkefall og andre farlige fall (5). Det samme gjelder ved rebolting.
- f) På klatrefelt bør miksruter med både naturlige og faste sikringspunkter unngås og i stedet helboltes. Unntaksvis kan enkeltbolter aksepteres på ruter som i hovedsak er naturlig sikret, hvis ruta ellers vil være farlig å klatre (4.2).

NKF vil normalt bare støtte bolting av klatrefelt som med stor sannsynlighet vil bli brukt i lang tid.

6. Tekniske og juridiske krav

Følgende hensyn skal ivaretas ved alle bolteprosjekter:

- a) Bruksrettigheter og atkomst skal være avklart gjennom en grunneieravtale (3.3, 6).
- b) Fare for konflikter knyttet til bruken av feltet og økt ferdsel skal være vurdert og hvis nødvendig avhjulpet med passende tiltak (3.3).
- c) Ansvar for framtidig vedlikehold bør være avklart gjennom avtale med lokal klatreklubb.
- d) Det skal brukes bolter og utstyr av en kvalitet som sikrer lengst mulig levetid. Dette er spesielt viktig i kystnære områder.

Mer detaljerte krav til utførelsen gjennomgås i NKF's klatrefelthåndbok. Disse gjelder blant annet valg og plassering av utstyr, materialkvalitet, linjeføring, ruterensning og annet.

7. Rebolting

Rebolting av eksisterende ruter bør ha som utgangspunkt at rutenes stil og bolteplassering skal bevares. Det finnes likevel mange eksisterende ruter som er dårlig

boltet, slik at unntak fra grunnregelen er fornuftig (2.1). Endret bolteplassering bør vurderes i disse tilfellene:

- a) Ruter som har for få bolter til at de kan klatres trygt
- b) Ruter som har for mange eller for dårlig plasserte bolter, der bedre bolteplasseringer kan heve rutens kvalitet og/eller bedre sikkerheten
- c) Miksruter bør helboltes, med mulige unntak for historisk viktige ruter, ruter som skal tilbakeføres til naturlig sikring, samt nødvendige enkeltpunkter på ruter som i hovedsak er naturlig sikret
- d) Topp-, snu- og standplassforankringer
- e) På ruter som ikke burde vært boltet i det hele tatt (jf. pkt. 5), kan boltene fjernes

8. Felt som ikke er i bruk

Klatrefelt som ikke lenger er trygge eller som ikke er vedlikeholdt, bør vurderes tilbakeført til natur ved at bolter og installasjoner fjernes.

Vedlegg 1

Utdypende kommentarer og spørsmål til vurdering

1. Bakgrunn

NKF har fra starten av stått for "sporløs ferdsel" som et grunnprinsipp. Det er et prinsipp som er godt rotfestet i norsk friluftslivstradisjon og som ivaretar mange hensyn.

Innenfor klatresporten selv gjelder det ønsket om å bevare fri natur og mulighetene til natur- og klatreopplevelser som er upåvirket av andres inngrep. Men grunnprinsippet har like lenge vært balansert mot ønsket om en avmålt tilrettelegging for sportsklatring. Denne balansegangen krever gjensidige hensyn, og disse retningslinjene er blitt til for å ivareta dem.

Retningslinjene bygger på et grunnsyn som sier at:

1. Natur uberørt av menneskelige inngrep er et gode i seg selv.
2. Klatreres nåtidige og framtidige opplevelser blir best ivaretatt ved å holde alle inngrep på et (nødvendig) minimum og så lite synlige som mulig.
3. Teknisk tilrettelegging kan redusere konflikter og være til beste for klatrere, for andre brukere og for området selv når brukshyppigheten er stor.
4. Bolting kan forsvares når nye felt og nye linjer av høy kvalitet ikke kan sikres på annen måte.
5. De som har brukt klatrefeltet i lengst tid – som regel de som bor i området – er de som bør ha størst innflytelse på eventuell tilrettelegging.

Når og under hvilke hensyn kan vi så tillate oss å bolte ruter eller felt? Siden hvert tilfelle er forskjellig, er det verken ønskelig eller hensiktsmessig å ha stive retningslinjer som brukes likt på alle saker. I stedet bør vi bestemme hvilke spørsmål som er viktige og la dem avgjøre:

1. om tiltaket bør gjennomføres eller ikke,
2. om det bør stilles spesielle krav ved gjennomføring.

I dette vedlegget supplerer vi retningslinjene med noen utdypende kommentarer og spørsmålsstillinger som kan være til hjelp for vurderingene. Her konsentrerer vi oss om spørsmål knyttet til etikk og stil. For praktiske, tekniske, sikkerhetsmessige og juridiske spørsmål henviser vi til NKFs klatrefelthåndbok.

2. Grunnspørsmål: Bolter eller naturlige forankringer?

Det er et rådende syn at ruter som kan sikres naturlig, ikke skal boltes. Synet er etisk begrunnet, men kan også ha en sikkerhetsmessig side, særlig for miksruter. De følgende momentene er de vanligste og viktigste argumentene mot å tillate bolting:

- Ruta ligger i et etablert felt eller område forbeholdt naturlig sikret klatring
- Ruta er et riss eller en annen naturlig sikret linje
- Ruta er krevende og kan bli en verdig utfordring på naturlige sikringer for bedre klatrere
- Ruta kommer i konflikt med andre, allerede etablerte ruter
- Ruta ligger i et natur- eller naturvernområde som bør forbli urørt
- Ruta har liten sannsynlighet for å bli repetert, f.eks. grunnet dårlig kvalitet eller utilgjengelig beliggenhet

På sportsklatrefelt åpner retningslinjene likevel for å montere snufester over linjer som er naturlig sikret, blant annet fordi dette kan gjøre rutene tilgjengelig for flere klatrere. Den underliggende forutsetningen er at dette er sportsklatrefelt der andre ruter allerede er boltet.

Andre hensyn knyttet til etikk, stil eller sikkerhet kan komme i betraktning og blir utdypet nedenfor.

2.1 Ved rebolting

Rebolting har som regel til hensikt å sørge for at det er sikkert å bruke fast utstyr i veggen og å gjøre boreboltruter så sikre som mulig uten at det ødelegger rutas karakter eller bryter med andre hensyn. Som utgangspunkt følger vi punkt 7 i retningslinjene. Ellers gjelder alle de samme hensynene og spørsmålene som ved første gangs bolting.

- Burde ruta vært boltet i utgangspunktet? Hvis ikke, bør den tilbakeføres til naturlig sikret?
- Er ruta historisk viktig, slik at opprinnelig stil bør beholdes selv om boltingen ikke er ideell?
- Er det bred aksept for tiltaket, også blant førstebestigere og tidligere brukere av feltet?
- Bør det gjøres en full opprydding av eldre utstyr, slik at feltet får en enhetlig standard og sikkerhet?
- Er det aksept for eventuelt å endre sikringspunktene plassering for å oppnå bedre sikkerhet (unngå farlige fall og vanskelige sikringsposisjoner)?
- Miksruter der en overvekt av forankringene er faste og et fåtall er naturlige bør helboltes, med noen unntak som er nevnt i retningslinjene. Slike miksruter gir

fare for at klatrere går på ruta uten å ha med naturlige sikringsmidler eller uten å beherske kileklatring.

Det er et vanlig syn at lokale tradisjoner bør tas hensyn til, og særlig en etablert klatrestil på stedet. Mer omdiskutert er det om også førstebestigerens stil skal tas hensyn til (se punkt 4.3). Slike hensyn må vike hvis de skulle føre til at rutene blir farlige å klatre.

3. Etikk

Bolting vekker ofte mangesidige og engasjerte diskusjoner av etisk ladde spørsmål. NKFs oppgave er ikke å fremme fasitsvar, men å stimulere til diskusjon og å sørge for at viktige problemstillinger blir godt belyst og drøftet før et prosjekt settes i gang.

3.1 Tilrettelegging som gode eller onde

For nye generasjoner av klatrere, særlig alle med bakgrunn fra inneveggene, kan bolting være det som skal til for å åpne nye og spennende klatremuligheter utendørs. På et annet nivå gjelder det samme der bolting er det som skal til for i det hele tatt å kunne sikre på ei (typisk vanskelig) rute. Bolting kan være et generelt gode for sportsklatrere med større glede av bevegelse enn av sikringshåndverk. Disse godene må veies opp mot potensielle ulemper forandre, enten det er å forstyrre en opplevelse av klatring på egne sikringer, inngrep i et ellers urørt område, eller konsekvenser av økt ferdsel.

- Vil teknisk tilrettelegging kunne skape konflikter eller ulemper for andre?

3.2. Klatreopplevelser

Bolting og annen tilrettelegging av klatrefelt kan ha betydning for andre personers opplevelse av området eller av klatringen i seg selv. Sistnevnte gjelder spesielt hvis det er snakk om å bolte ruter som kan sikres naturlig og dermed by på en større utfordring enn de kan med faste forankringer.

- Kan teknisk tilrettelegging gå på bekostning av nåværende eller potensielle framtidige utfordringer ved naturlig sikret klatring på de samme rutene?

3.3. Naboer og grunneiere

Økt ferdsel kan ofte føre til konflikter med grunneiere, naboer eller andre brukere av et område. Konfliktene kan være knyttet til støy og forstyrrelser, slitasje, forsøpling, uregulert parkering eller at klatrere tar seg utilbørlig til rette. Dette kan som regel forutses og avbøtes med avtaler og tiltak. Spørsmålet kan også kreve en avveining

mellom allemannsretten og private rettigheter. Allemannsretten er en rett som må utøves under ansvar.

- Vil tilrettelegging føre til forstyrrelser og/eller slitasje som følge av økt ferdsel?
- Bolting krever grunneierens tillatelse. Er denne sikret gjennom en grunneieravtale?
- Kan eller bør det gjøres tiltak for å avhjelpe problemer med atkomst, parkering, slitasje, søppel og andre forstyrrelser (ordnet parkering, merket atkomstveg, klipping og gruslegging, informasjonsskilt etc.)?

3.4. Naturvern

Hvis urørt natur ses på som et gode i seg selv, bør terskelen for tilrettelegging ligge betydelig høyere i slike naturområder enn ved bebygde områder og andre områder som er tilrettelagt fra før.

- Vil bolting ødelegge et eksisterende preg av urørt natur og jomfruelig klatring?
- Vil tiltaket føre til stor slitasje eller økt ferdsel som kan være forstyrrende?
- Kan tiltaket og økt bruk forstyrre dyre- eller plantearter som er truet eller sårbare, som hekkende rovfugl?
- Er området formelt vernet? I så fall skal det ikke gjennomføres tiltak som er i strid med vernebestemmelsene eller som kan gå på bekostning av vernets formål.

3.5. Inngrep (estetikk)

Teknisk tilrettelegging og faste installasjoner kan virke skjemmende om de blir unødig iøynefallende.

- Kan det brukes utstyr som har "naturlig" farge og overflate?
- Kan gammelt, rustent og skjemmende utstyr fjernes?

3.6. Tradisjoner

Under den etiske hovedoverskriften hører også diskusjoner om bolting er i samsvar med eller bryter med nasjonale og lokale tradisjoner. Hvis boltingen anses å bryte med tradisjonen, må det også drøftes om et tradisjonsbrudd kan være berettiget ut fra ett eller flere andre hensyn.

Spørsmål kan også oppstå om hvem som skal forvalte tradisjonen. Et vanlig syn er at dette bør være de klatrerne som har brukt området i lengst tid, vanligvis de som bor i området. Men i noen områder kan det være tilreisende klatrere som har stått for de eldste og fleste av rutene, og i andre kan det tenkes at feltet/områdene brukes av tilreisende i langt større grad enn lokale klatrere. Visse klatreområder kan sies å ha nasjonal betydning.

- Hvem er i så fall meningsberettiget?

3.7. Nasjonale tradisjoner

Noen tradisjoner kan sies å være etablert på nasjonalt nivå:

- Prinsippet om "sporløs ferdsel"
- Ikke bolte der det kan sikres naturlig
- Det er få eksempler på bolting av flertaulengders ruter, sannsynligvis ut fra en generell tilbakeholdenhet med tekniske inngrep "i fjellet".
- Det er heller ikke vanlig å bore standplasser på ruter som ellers er naturlig sikret.
- Derimot er det ikke helt uvanlig å anlegge rappellruter med faste forankringer, også i fjellet. Dette kan avhjelpe flere vanlige problemer (samle rappellene på ett eller få steder pr felt, skille rappellruter og klatreruter av sikkerhetshensyn, unngå forsøpling i form av etterlatt sikringsutstyr, begrense rappellering fra enkle sikringspunkter).

3.8. Lokale tradisjoner og historie

I tillegg til de nasjonalt etablerte tradisjonene, kan vi ha varierende, lokale tradisjoner knyttet til:

- Generelt strengere eller mer liberal praksis for bolting
- Ulik praksis for etablerte og nye felt
- Boltetil (se nedenfor).

Bestemte lokale holdninger eller tradisjoner kan være berettiget av et ønske om å fordele godene mellom klatrere av ulike tilbøyeligheter, eller å ha en forutsigbar standard på klatringen i et gitt område.

4. Stil

Begrepet "stil" har alltid vært viktig i klatring, ved at prestasjoner måles på en skala som sier at klatring med færre og enklere hjelpemidler er suksessivt bedre stil. Denne skalaen er relevant også for sikring.

4.1. Naturlige eller faste forankringer?

Klatring på naturlige forankringer er mer krevende enn klatring på faste forankringer, og regnes derfor som "bedre" stil. "Stil" kan anses som etisk nøytralt, men får en etisk side ved sikring med borebolter fordi dette forandrer rutas karakter og dermed påfølgende klatreres opplevelse. Flere momenter knyttet til stil kan diskuteres for seg:

- Å bolte ei rute som kan sikres naturlig, er å invitere til "dårligere" klatrestil.
- Bolting av ruter som nå eller i framtiden kan sikres naturlig, vil redusere utvalget av potensielle utfordringer for dem som ønsker å prøve seg med "beste" stil.
- Av disse kan bolting bli betraktet som å "bringe ruta ned til klatrerens nivå", jf Reinhold Messners betraktninger om "drapet på det umulige".

4.2. Dristig eller sikker bolting?

Stilbegrepet kan også knyttes til måten boltene plasseres på. Vi har diskutert aksept eller ikke-aksept for blanding av faste og naturlige forankringer. I tillegg kan det være et spørsmål om boltene skal plasseres tett eller spredt.

- Skal feltet utvikles for dem som setter pris på "dristig" bolting, eller for dem som foretrekker "trygg"?
- Skal følelsen av utkltring være en del av opplevelsen, eller skal den være konsentrert om trygg bevegelsesglede?
- Kan følelsen av dristige linjer beholdes selv om rutene boltes for å unngå bakkefall?

4.3. Førstebestigerens rett?

Et spesialtilfelle av stildiskusjonen gjelder spørsmålet om historien og førstebestigerens rett skal tas hensyn til ved eventuell rebolting eller nybolting.

- Vil bolting eller rebolting etter andre prinsipper forandre rutas karakter?
- Kan ruta og stilen den ble gått i sies å ha historisk betydning?
- Har førstebestigeren selv synspunkter på hvordan ruta skal sikres?

Svaret kan avhenge av om førstebestigeren sikret i pakt med en bestemt stilnorm, eller om eventuelle bolter ble satt som de ble av mangel på utstyr eller mangel på kunnskap.

5. Sikkerhet

Sikkerhetsmessige krav til selve boltingen blir belyst i NKFs klatrefelthåndbok.

Bolting i seg selv gir verken bedre eller dårligere klatresikkerhet. Det må vurderes som tilrettelegging for enklere og mer tilgjengelig klatring, ikke som sikringstiltak. Noen faremomenter elimineres, men andre introduseres. Bolting innebærer å invitere andre klatrere til å stole på de faste forankringene, slik at kravene til klatrernes egenferdighet senkes. Boltingen bør ta hensyn til dette.

Når det settes bolter på nye ruter, betyr det at ruta endres fra klatring på naturens premisser til sportsklatring. For klatreren vil utfordringen dreies vekk fra en kombinasjon av bevegelse, sikringsarbeid og situasjonsvurdering og over i retning av en rein bevegelsesutfordring.

Sikringstekniske utfordringer er ikke lenger ønskelige. På ruter som skal sikres med borebolter, må hovedvekten ligge på sikker bolteplassering og ikke på historiske hensyn.

Enten klatringen foregår på borebolter eller naturlige sikringer, må klatrere likevel bygge sin egen sikkerhet på egne vurderinger. Klatrerne må selv kunne vurdere risikoen, selv vurdere om de er rustet for akkurat den ruta, og selv vurdere om de vil klatre den eller ikke. Dette prinsippet har betydning for de ansvarsrettslige sidene ved opparbeiding av klatrefelt.

6. Ansvar og juridiske forhold

Ansvarsrettslige og andre juridiske forhold kan være viktige i forbindelse med bolting og opparbeiding av klatrefelt. Dette blir belyst i NKFs klatrefelthåndbok.

Vedlegg 2

Fellesdokument fra NKF, NTK, Nortind og DNT om praksis for permanente rappellfester

November 2020

Bratt friluftsliv i høyfjellet – permanente rappellfester – beskrivelse

av felles praksis Formål

Formålet med dokumentet er å bidra til en felles praksis for etablering og fjerning av permanente, semi-permanente og midlertidige rappellfester i høyfjellet.

Innledning/bakgrunn

Populære høyfjellsområder har stor og økende trafikk i deler av året. Den økte trafikken er særlig merkbar på de klassiske klatrefjellene som eksempelvis Storen, Romsdalshorn og Stetind. Klatrere i høyfjellet setter spor i naturen og da særlig under retur ned fra klatrefjell hvor det å sette igjen slyngebånd, tau og andre sikringsmidler fører til forsøpling. Idealet om at man skal ta med seg gammelt utstyr hjem blir ikke alltid fulgt. Risiko for at steinsprang skjer øker også med økende trafikk, med de konsekvensene dette medfører. Disse utfordringene må diskuteres i et felles forum der alle brukergrupper er representert, slik at alle kan få ytret sin mening og fornuftige løsninger jobbes frem.

De fire organisasjonene DNT, NORTIND, NKF og NTK har samme grunnholdning til inngrep i høyfjellet:

- Vi ønsker sporløs ferdsel med formål å bevare naturen mest mulig urørt. Vi ønsker derfor å bidra med deltagelse i - og komme med forslag til - prosessen med å komme frem til gode, omforente løsninger.

Kort informasjon om de fire organisasjonene som går sammen om en felles tilnærming til utfordringene:

Norges Klatreforbund (NKF): Paraplyorganisasjonen for klatresport i Norge og representerer om lag 28.000 organiserte klatrere fordelt på over 200 klatreklubber. Klatreforbundets formål er å fremme klatresporten i Norge og representere den internasjonalt. NKF skal virke for en sikker og naturvennlig utvikling av sporten.

NTK: Norsk Tindeklub sitt formål er å representere god tindesport og virke for en riktig utvikling av denne, fremme mest mulig sporløs ferdsel i naturen og ivareta medlemmenes interesser. NTK ble stiftet i 1908, er den eldste formelt organiserte klatreklubben i Norge og driver tindesporten videre med forankring i den norske og europeiske klatretradisjonen. NTK har 750 medlemmer.

NORTIND: Norske Tindeveglere ble stiftet i 1978 og ble medlem av det internasjonale tindeveglereforbundet (IVBV/UIAGM/IFMGA) i 1982. Siden IVBV/IFMGA/UIAGM bare godkjenner én nasjonal organisasjon i hvert land, er det i dag NORTIND som representerer det internasjonale forbundet i Norge, og som kan kvalifisere tindeveglere/ høgfjellsførere etter IVBV/IFMGA/UIAGMs internasjonale standard.

DNT: Den norske Turistforening ble stiftet i 1868 og er paraplyorganisasjon for 57 lokale turistforeninger over hele landet. DNT har over 300.000 medlemmer og er mest kjent for tilrettelegging av ski- og fotturtrafikken i fjellet gjennom sitt omfattende hytte- og rutenett. DNT driver også en betydelig fjellsportaktivitet gjennom mer enn 30 lokale fjellsportgrupper. DNT er landets største arrangør av ulike fjellsportkurs, fellesturer og samlinger for fjellsportinteresserte på alle nivå.

Grunnprinsipper

Når man er på klatretur i høyfjellet bør man se minst mulig spor etter andre taulag. Dette er et viktig prinsipp å opprettholde, for at alle skal få oppleve fjellet slik det var første gang det ble besteget. Derfor er det viktig at man klatrer på egne sikringer og tar med seg utstyret tilbake. På fjell som krever rappellretur bør man også ta med seg gammelt rappellutstyr og kun sette igjen eventuelt nye rappellfester. Da vil man hindre at det samler seg opp mengder med gammelt utstyr.

Deler av de områdene vi omtaler er verneområder av ulik art og her gjelder særskilte regler som er forankret i verneforskrifter for de respektive verneområdene. Felles for alle områdene er at ferdsel reguleres av friluftsløven der allemannsretten står som en egen paragraf, grunneiervnet, plan- og bygningsloven, produktkontrollloven og ulike forskrifter mm.

Felles praksis – «Dette er vi enige om»

Diskusjonen bør fokusere på om det er et behov for etablering av permanente retur- og rappellfester eller om man skal la det være. Viktige momenter som må belyses er klatrehistorikk og etablert praksis i området, sett i sammenheng med idealet om sporløs ferdsel og behovet for å ivareta sikkerhet når trafikken øker.

Dersom det skal etableres permanente fester bør man legge vekt på gode og varige løsninger som er tilpasset hvert enkelt område. Temaer som bør belyses inkluderer:

- Linjevalg i forhold til etablerte ruter
- Kanalisering av trafikken på best mulig måte ut fra sikkerhetsmessige vurderinger
- Valg av teknisk løsning som gir minst mulig inngrep, som har lang varighet og som lar seg vedlikeholde effektivt

Målsettingen bør alltid være å få til løsninger med så lite synlige menneskelige inngrep som mulig.

Hva skal til før man kan vurdere tiltak?

- Stor og økende trafikk
- Sikkerhets- og risikoutfordringer

- Kryssende trafikk
- Kanalisering av returruter bort fra klatreruter
- Forsøpling

Forslag til prosess

- Identifisering av interessenter i saken
- Etablering av diskusjonsarenaer hvor alle parter har mulighet for meningsutveksling
- Forankring av prosessen i relevante miljøer
- Arbeid for å etablere en felles situasjonsbeskrivelse og -forståelse
 - Konkretisere problemstillingene med dagens situasjon/bruksmønster
 - Skissere flere mulige løsninger på de identifiserte problemstillingene og vekte disse mot hverandre
- Opprette kontakt og dialog med grunneier(e) og relevante myndigheter
- Nasjonale klatre- og friluftslivsmiljø bør involveres i områder av «nasjonal betydning» – eksempelvis Romsdalen, Hurrungane, Lofoten med flere
- Målet med prosessen bør være å konkludere med konsensus/enighet om en gjennomførbar løsning

Krav til installasjon og vedlikehold

Når et permanent tiltak skal vurderes, bør man sikte mot det minst omfattende inngrepet som løser det aktuelle problemet og samtidig ivaretar eventuelle sikkerhetsmessige utfordringer. Følgende punkter bør vurderes:

- Valg av materiell og innretning bør følge UIAAs standard for faste installasjoner
- Tilsyn og vedlikehold av installasjonene
- Faste installasjoner bør merkes med dato
- Informasjon om installasjonene må gjøres offentlig med mulighet for å kommentere tilstand og slik informasjon må inkluderes i aktuelle førerverk på trykk og nett

Noen definisjoner

Sporløs ferdsel: I dette begrepet legger vi at man ferdes i fjellet på en slik måte at fjellet er like urørt og eventyraktig for den neste personen som kommer dit. Det skal være vanskelig å se at noen har vært her før. Dette idealet er vanskelig å oppnå grunnet uansett hvor skånsomt vi ferdes vil vi etterlate spor. Eksempler på dette kan være fotavtrykk, slitasje på vegetasjon, stein som løsner, sikringer som ufrivillig blir sittende fast, eller sikringer som vi med vilje etterlater oss for rappell eller

andre formål. For øvrig ønsker vi i å strekke oss langt etter dette idealet i det alpine høyfjellsterrenget.

Bakgrunnsinformasjon

NKF sine retningslinjer for bruk av borebolter og faste forankringer: <https://klatring.no/boltepolitikk>
UIAA standarder: <https://www.theuiaa.org/safety-standards/>

(UIAA) International Climbing and Mountaineering Federation, Tyrolerdeklarasjonen:

https://www.theuiaa.org/documents/declarations/UIAA_Declaration_TyrolDeclaration.pdf

The Preservation of Natural Rock for Adventure Climbing:

<https://www.theuiaa.org/documents/declarations/13-01-2014-revision-The-Preservation-of-Natural-Rock-for-Adventure-Climbing.pdf>